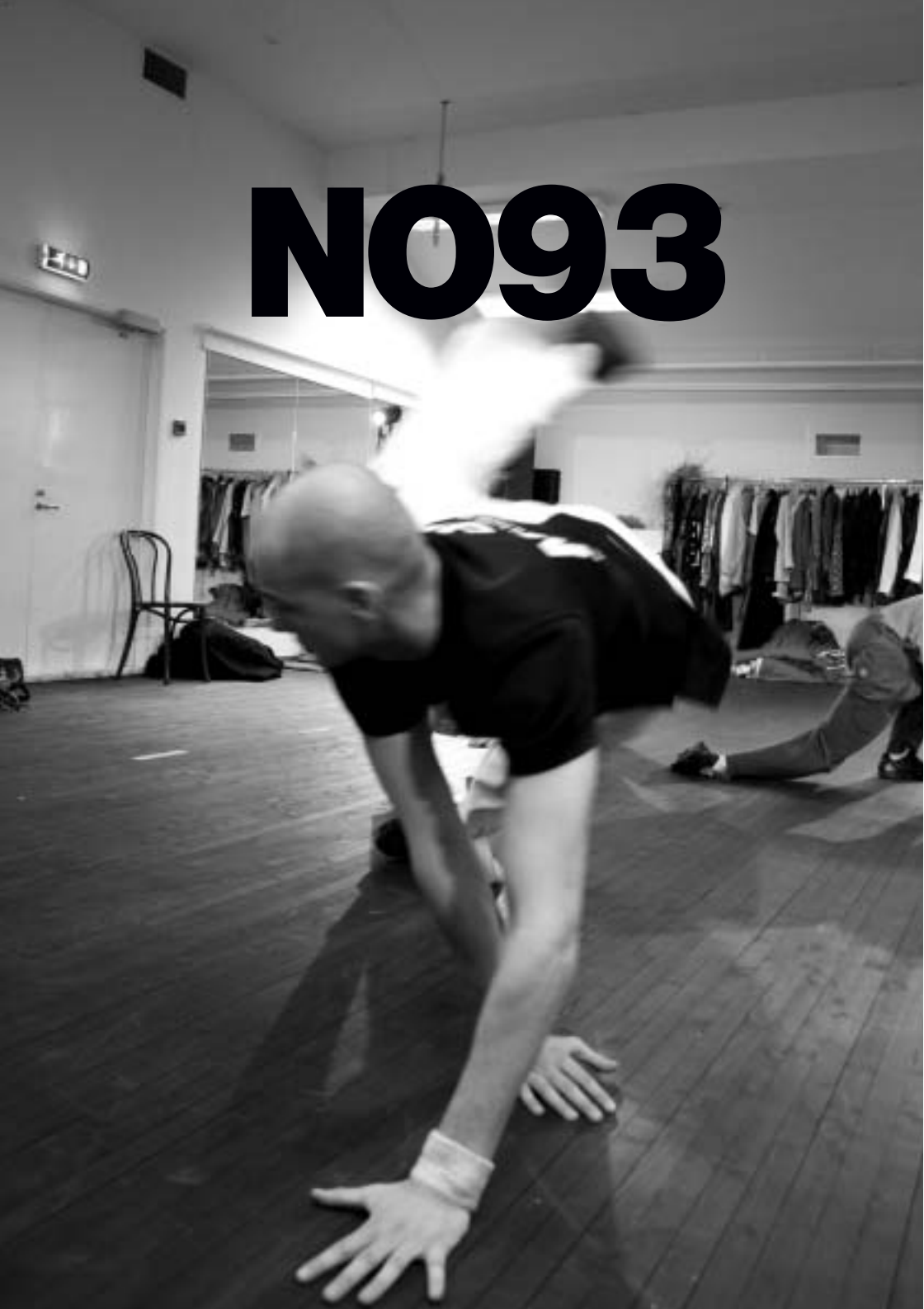

NO93

NO93

Ene-Liis Semper ja Tiit Ojasoo

Nafta!

Tekstis on kasutatud lõike vestlusest Marek Strandbergiga ning Jaan Kaplinski ja Juhan Liivi luulet

Lavastajad ning muusikalised kujundajad Tiit Ojasoo ja Ene-Liis Semper

Kunstnik Ene-Liis Semper

Kontsertmeister Zoja Hertz

Liikumine Jüri Nael

Eestikeelsed laulutekstit Kelli Uustani ja Ene-Liis Semper

Osades

Mirtel Pohla

Gert Raudsep

Tambet Tuisk

Jaak Prints

Kristjan Sarv

Esietendus 11. veebruaril 2006 Tallinnas

Aitäh Toomas Lunge, Sven Kullerkupp, Anto Raukas, Madis Jürgen,
Stratus OÜ, Eventech, Joonisfilm

Lavastusjuht Kairi Mändla
Pealavameister Eero Ehala
Lavameistrid Anton Poljakov, Raiko Suurna, Ahto Vaher
Heli Sten Tigane
Videomeister Lauri Laasik
Live videomikser Maarja Pärsim
Valgus Ants Kurist
Inspitsient-rekvisiitor Margit Bunka
Jumestaja Lii Kärner
Õmblejad Maimu Meritee, Sirje Kiil
Kostümeerija Moonika Lausvee
Tisler Mati Jürine
Kava kujundus Martin Pedanik
Kava koostasid Eero Epner, Tiit Ojasoo
Teatri direktor-loominguline juht Tiit Ojasoo

Läänemere-riigid peaksid kiiresti käivitama regulaarse laevade satelliidiseire

Nagu teisest ilmast on jõudnud Eesti randa must nafta ja sellega määratud linnud. Praeguse info kohaselt on tegu ajaloo suurima naftakatastroofiga meie vetes. Dalai-laamale on omistatud ütlust: “Kui sa kaotad, siis ära kaota õppetundi”. Seega püüan minagi mõelda sellele, mida ütlevad need juba surnud ja surmale määratud linnud.

Esimene küsimus on: kust Eesti looderannikule jõudnud nafta pärineb? Edasiste õnnetuste ärahoidmiseks peaksid Läänemere-äärsed riigid kiiresti käivitama merel liikuvate laevade regulaarse satelliidiseire. Tänapäeval ei ole selles minu arusaamise järgi midagi võimatut. Lisaks on igal laeval globaalse positsioneerimise süsteem, mis võiks anda laeva liikumise kohta reaajas infot maismaal asuvatele vastuvõtjatele. Sel viisil fikseeritaks iga laeva teekond ja paiknemine igal ajahetkel. Läänemeresel eriti tundlikul merealal peaks see olema ka rahvusvaheliselt jõustatud. Kui lisada seirelennud, läheks karistamatu reostamine päris raskeks. Naftaõnnetuste ennetamise ja reostuse likvideerimiseks valmisoleku pealt ei tohiks raha kokku hoida, eriti nafta hinda ja selles äris liikuvat rahahulka arvestades.

Lindude suled on koos naftaga – ollusega, mida me tavaliselt kunagi ei näe. Kui näeme, on midagi valesi. Samas on nafta meie elu käigus hoidev vedelik. Kui selle liikumine homme lõpeks, peatuks meie harjumuspärane elu umbes nädala jooksul. Esiolgu tekiks tanklates järjekorrad, poed hakkaksid tühjenema, ühissõidukid ei sõidaks ning pangaautomaat ei annaks raha. See pole odava filmi süžee, vaid 2000. aasta septembris Inglismaal toimunud kütuseprotesti tagajärgede kirjeldus. Siis blokeerisid kalli kütuse vastu protestivad veokijuhid rafineerimistehased ja kütuseterminalid.

Naftatootmise tipp käes

Me sõltume naftast – nii looduse kaitsjad kui ka selle kasutajad. Ent naftatootmine läheneb oma geoloogilisele ja majanduslikule tipule, kui see juba käes ei ole. Tänavune aasta võib jäädagi maailma kõige suurema naftatootdanguga aastaks, mil maa seest pumbatakse välja umbes 84 miljonit barrelit (1 barrel – 159 liitrit) nafta. Tippjõudmise põhjuseks on nii geoloogiline paratamatus – nafta hulk maakoos on lõplik – kui ka maailma, eriti Aasia üha kasvav nõudlus.

Maakoor on praktiliselt läbi uuritud ja kõik suuremad naftamaardlad teada. Uute suurte naftaväljade (üle 500 miljoni barreli) leidmise tempo kahaneb: aastal 2000 avastati 16 välja, 2001 – 9, 2002 – 2 ja 2003 – 0. Tasub meeles pidada, et selline megaväli ei rahulda maailma naftavajadust nädalakski. Maailma suurimad naftaväljad Saudi Araabias, Kuveidis ja mujal Pärsia lahe piirkonnas avastati valdavalt 1930-ndatel ja 1940-ndatel.

OPEC-i liikmesriikide deklareeritud varud kasvasid paberil hüppeliselt 1980ndatel, kui OPEC seadis oma liikmete tootmiskvoodi sõltuvaks varudest. Samas on kõik nende riikide naftat puudutav rangelt salastatud. Isegi kõige autoriteetsemad rahvusvahelised energeetikaülevaated (International Energy Agency (IEA) World Energy Outlook, BP Statistical Review of World Energy) toetuvad varude puhul naftariikide eneste antud andmetele. Kuid näiteks naftagigant Shell on pidanud hiljuti tunnistama oma varude ülespuhumist kuni neljandiku ulatuses.

Umbes pool kättesaadavast naftast ehk ligi triljon barrelit on tänaseks välja pumbatud. Praeguse tarbimismahu kasvu juures jätkuks järelejäänud poolest 20–30 aastaks. Ressursi piiratuse tingimustes on muidugi palju raskem tegutseda ning see eeldab kas head üleilmset koostööd või suurt sõjalist jõudu ressursi hõivamiseks, tootmiseks, transpordiks ja kõige selle turvami-seks.

Üha enam puuritakse ja pumbatakse naftat raskesti ligipääsetavatest maa-kera piirkondadest, näiteks mitme kilomeetri sügavusest merepõhjast, mis tõstab iga kättesaadud barreli omahinda. Lisaks on maa sees asuva nafta ja maa peal toimuvate konfliktide vahel tugev seos. Aeg-ajalt pühib naftatöös-tusest üle ka loodus ise – eelmise aasta augustitormid sisuliselt seiskasid nafta- ja gaasitootmise Mehhiko lähel. Iga tänapäeva hiinlase unistus on saada auto omanikuks ja loomulikult ka selle kasutajaks. Hiina firmad käivad maailma naftavarude omanikel kosjas. Kõik see on muutnud naftaturud när-viliseks ning isegi soliidse investeerimispangad ja -gurud pakuvad üksteise võidu uusi naftahinna rekordeid.

Mida teeb Eesti?

See ongi lindude küsimus meile. Kui me seda ei kuule ning vastuseid otsima ei hakka, siis osutuvadki need kannatused asjatuks.

Kõik Eestis seni tehtud arengukavad ja tulevikuprojektsioonid põhinevad minu teada jätkuva majanduskasvu eeldusel, mida omakorda toidab siiani suhteliselt odav energia – nii põlevkivielektri kui ka nafta ja gaasi näol. Inimest, kes küsib, kas on tehtud ka naftahinna kahe- või neljakordseks tõus-mist arvestav stsenaarium, vaadatakse pisut haletsevalt kui ullikest. Aga ai-nuüksi eelmise aasta jooksul tõusis naftabarrelit hind ligi kaks korda. Samas räägitakse neljarealisest Tallinna–Tartu kiirteest, Saaremaa sillast ja teistest odavat kütust eeldavatest infrastruktuurikavadest. Mis siis, kui bensiiniliiter maksab paari aasta pärast tõepoolest 50 krooni? Kelle autod täidavad need neli rida Tallinna ja Tartu vahel?

Maailma riigijuhid ja parlamendid tunnistavad üksteise järel naftatootmise tipu kätte jõudmist ning korraldavad selleletemalisi arutelusid. Eestit ei näi

see teema puudutavat. Mõnikord on tunne, nagu elaksime mõnel muul planeedil kui näiteks Prantsusmaa peaminister de Villepin, kes ütles läinud aasta lõpul: odava energia aeg on läbi. Samuti on Eestis arusaamatu, miks Uus-Meremaa parlament arutab tõsiselt “naftatipu” mõju oma riigile ja miks on rikas Rootsi seadnud eesmärgiks vabaneda paarikümne aasta jooksul fossiilkütuste kasutamisest.

Tahaksin vabariigi valitsuselt ja riigikogult kuulda selget vastust: kas “naftatipu” ja energia olulise kallinemise teemat on arutatud ning kas hakatakse koostama n-ö energialoojangu võimalikkust eeldavat Eesti arengukava? Kõik, kes kavatsevad ka paarikümne aasta pärast Eestimaa pinnal elada, peaksid vastust teadma.

Toomas Trapido, Rohelise Värava vastutav väljaandja,
Eestimaa Looduse Fond

Ilmunud ajalehes Eesti Päevaleht 01.02.2006

Graal, 01:16

Hr Trapido! Vaadake, kes on võimul ja te aimate, miks Eesti valitsuses suu vett täis on ...

liivakast, 01:16

nii on,

kuniks telekast tuleb seep ja sinna vahele pampersi reklaam, ei saa need maailma asjad äkki näsu minna.

Küllap nad midagi välja mõtlevad. Seal kuskil.

omar, 08:24

See on see kiidulaul - meil läheb tohutult hästi, raha tuleb nagu raba, vaadake, et pededele liiga ei tee. Aga kui ikka päris asjad hakkavad tulema, siis on projektipõhine kökk-mökk.

indrek, 08:26

Aga las ma teen ühe julge ennustuse - 40 aasta pärast on energiahinnad madalamad kui nad seda täna on. Praegu tundub, et me suudame viieteist-kahekümne aastaga valmis ehitada termotuumareaktori. Ja kui tõesti suudame, siis on energiahinnaga asi ühel pool. Kohe päris pikaks ajaks. Jah, tegemist on tulevikutehnoloogiaga, kui lähemalt uurida, siis lausa asjaga, mis on liiga hea, et olla tõi (praeguse energiavajaduse rahuldamine sajab miljoniks aastaks, reostuse ja ohtlikkuse määratu vähenemine võrreldes praegu kasutusel oleva tuumatehnoloogiaga, rääkimata taastumatast energiaallikatest jne). Kuid see pole sugugi mitte ebareaalne visioon ja sugugi mitte väga kaugest tulevikust.

eleonore 08:30

ka 30 aastat tagasi tundus, et suudame 15-20 aastaga valmis ehitada termotuumareaktori. küllap tundub ka 20 aasta pärast samamoodi.

katariina II, 17:56

see pasajõgi teenib organisatsioone a'la “ühiskondlik lepe”, aitab varuda ingridil sünnipäevaveini, maksta kristiinal liisingut, laamendada jannol ja samas vaimus 1000lk edasi. õigus on siin peeteril, kuidas jääda ellu kuni nafta lõpuni?

2. detsember 2005

Tere,

Tülitän teatrist NO99. Otsime kolonel Leo Kunnase kontakte - soovime paluda teda ühe meie tulevase lavastuse konsultandiks.

Kas oskate aidata?

Lugupidamisega

Eero Epner

eero@no99.ee

3. detsember 2005

> > Olen rõõmuga nõus Teid aitama, kuid ehk paljastaksite saladuse, millise
> > ala eksperti Teil vaja on, võibolla saab kaitsevägegi pakkuda hoopis kedagi
> > teist eksperdik. Mitte et ma prooviksin varjata kol-ltn Kunnast, aga ta
> > on väga hõivatud inimene ja samas ei ole ta iga ala ekspert.

> >

> >

> > Andres Sang

> > leitnant

> > Kaitsejõudude Peastaap

> > teavitusesakond

5. detsember 2005

> Tere,

>

> aitäh vastuse eest.

>

> Me valmistame ette lavastust naftast ning soovisime vestelda tema

> Iraagi-kogemusest - kuidas sealne olukord on, milline on nafta roll seal,

> kuivõrd on tajuda, et sõda käib võib-olla ka nafta pärast jne. Olen

> lugenud tema *Sõdurjumala teenrit*, mistõttu arvasin, et just

- > ilukirjandusliku andega inimene oskaks ehk põnevalt asjast rääkida.
- >
- > Teiseks soovisime temalt tellida ka esseed meie raamatu jaoks -
- > esimeseks aastapäevaks anname välja
- > teatritekstide kogumiku. Oleme tähele pannud, et sõdurid käivad
- > erakordselt palju teatris ning soovisin
- > küsida, kas siin on midagi olemuslikult sarnast peidus.

6. detsember 2005

Tere,

Kahjuks ei ole kol-ltn Kunnasel seoses kiirete teenistusülesannetega aega selle projektiga tegelda.

Kuid võin omalt poolt seda teemat natuke kommenteerida. Iraagis teenitud viie kuu jooksul ei tajunud ma küll mitte kuidagi nafta kõikjallasuvat mõju meie tegevusele. Koalitsiooni üksused juhinduvad siiski neile püstitatud põhiülesandest, mis on rahu ja korra maksmapanek ning toimiva riigi ülesehitamise aitamine. Kuna naftal on Iraagi majanduses suur roll, siis loomulikult nähakse vaeva ka naftarajatiste kaitsmisel ja taastamisel, kuid see ei ole see koalitsiooni tegevuse põhieesmärk.

Lugupidamisega,

Andres Sang

leitnant

Kaitsejõudude Peastaap

teavitusosakond

Alustagem hulluse lihtsaimast ja samas ka kõige sümboolsemast figuurist.

Renessansiaja kujutlusmaastikule ilmus uus objekt, mis hõivas seal õige pea väljapaistva paiga: see oli narridelaev, kummaline joobnud paat, mis loovis Reinil ja selle vaikesel lisajõgedel ning Flandria kanalitel.

Narrenschiff’i näol on meil mõistagi tegemist kirjandusliku kujundiga, mis väga tõenäoliselt laenati vanast argonautide lugulaulust. /---/ Kuid kõikide nende laevade seas, millest räägiti romaanides või satiirides, leidis üks, mis eksisteeris ka reaalselt – *Narrenschiff*’id, need hullumeelset lasti ühest linnast teise vedavad laevad, olid päriselt olemas. Tollal elasid hullud üsna sageli hulkurielu. Linnad pidasid paremaks neid oma rüpest välja kihutada: nad anti kaasa kaupmeeste ja palverändurite salkadele või pagendati kaugetesse küladesse. /---/

Niisiis mõistame nüüd paremini toda hämmastavat tähendustekoormat, mis lasus hullude laevasõidul ja mille tõttu see kahtlemata nii kuulsaks saigi. Ühest küljest ei tohi alahinnata praktilist kasu, mida selline teguviis vaieldamatult kaasa tõi: kui anda hull laevnike hoolde, võib kindel olla, et ta ei luusi enam sihitult linnamüüri taga, vaid läheb ära kaugele. See tähendab, et temast tehakse ta enda ärasõidu vang. Kuid kõigele sellele lisandub veel terve hulk hämaraid veega seotud tähendusi. Vesi viib hullud ära, aga mitte ainult: veel on ka puhastav toime. Lisaks satub inimene laevasõidul oma heitliku saatuse meelevalda, nõnda et igaühe käekäik sõltub ainult sellest, mis on just temale ette määratud; põhimõtteliselt võib ju iga teeleminek jääda viimaseks. Hull lahkuib meeletus lootsikus teise ilma ja teisest ilmast ta ka tuleb, kui uuesti randa jõuab. /---/

Aga kui hullude laevandus on tõesti õhtumaises kujutlusilmas seotud nõnda paljude mälutagustest aegadest pärit motiividega, miks see teema siis XV sajandi paiku ennast kirjanduses ja ikonograafias nii järsku ja nii ootamatul kujul ilmutas? Miks nähti siis äkki esile kerkimas narridelaeva siluetti ning selle meeletut meeskonda vallutamas kõige kodusemaid maastikke? Miks sündis vee ja hulluse iidsest liidust ühel päeval – ja mitte varem ega hiljem – see laev?

Sellepärast, et narridelaev sümboliseerib suurt rahutust, mis keskaja lõpul korruga Euroopa kultuuri horisonidile tõusis. Hullus ja hull saavad nüüd kogu oma ambivalentsuses kõige tähtsamaks tegelasteks: neis nähakse ühtaegu nii ähvardust kui pilget, nii maailma peadpöörivat arutust kui ka inimeste totrat tühisust.

Michel Foucault

Hullus ja arutus. Hullumeelsuse ajalugu klassikaliselt ajastul (Ilmamaa, 2003).
Tõlkinud Mirjam Lepikult

kokkuhoid.energia.ee

Energiasäästu portaal, mis annab ülevaate igapäevastest energiakuludest tööstuses, asutustes ning kodudes ja jagab arvukalt kasulikke näpunäiteid, kuidas energiapriiskamisest vabaneda.

www.wolfatthedoor.org.uk

Teejuht algajale *oil peaki* maailma. Info inglise, prantsuse ja poola keeles.

www.lifeaftertheoilcrash.net

Elu pärast naftakriisi. Lehekülje esimene lause: *Hea lugeja, tsivilisatsioon, nagu me teda täna tunneme, lõpeb peagi.*

www.letsroll911.org

Veidi teistsugune vaade 9/11 sündmustele, kui headuse teljeriik seda ametlikult on tõlgendanud. Saab hääletada, kas lugejate arvates oli ehk tegemist USA valitsuse vandenõuga? 48,4 protsenti on selles veendunud.

www.metsas.ee

Kultuuri ja looduse risttee. Maakera hävimine *on-line*! Võimalik jälgida, mitu inimest igal sekundil juurde sünnib ning mitu hektarit elusat maismaad sama ajaga vähemaks jääb.

www.ecofoot.org

Sealt saab vaadata, kui hästi keegi elab.

Pöördumine 1

Käesolevaga pöörduvad avalikkuse poole teater NO99 näitlejad, loominguine ning tehniline personal. Meie mureks on maailma jalgpallis toimuv. Pöörame oma pilgud kõigi kultuursete ning vutti armastavate inimeste poole. Oleme kategooriliselt vastu sellele, mida iga nädal võime näha maailma vutiväljakutel, eriti Inglismaal. Allakirjutante arvates on tegemist õilsa mängu rüvetamisega.

Käeolevaga nõuame meie, teater NO99 töötajad, et jalgpallis oleks vähem pikki kaarsööte. Need risustavad mängu ning lubavad lüüa lihtsaid väravaid. Labane kaarsööt viib värava all heale löögivõimalusele ka kõige andetuma inimese. Isegi matsid on lõunud viimastel hooaegadel *Premiership* väravaid! Meie kui andekad ning sotsiaalselt tundlikud inimesed soovime säärase saasta lõpetamist.

Lisaks soovime väravate laiendamist mõlemast servast kümne sentimeetri võrra, kohtunike riietuse seksikamaks muutmist, sakslastele jalgpalli mängukeelu kehtestamist, Mart Poomile paremat tervist ning Tarmo Neemelolt lõpuks ometi esimest koondiseväravat.

Pöördumine 2

Käesolevaga pöörduvad avalikkuse poole Eesti jalgpallurid nii meistriliigast kui madalamatest liigadest, samuti naisjalgpallurid, amatöörmängijad, asjaarmastajad, kohtunikud, kõksijad, triblajad ja kossipeksjad.

Meile valmistab sügavat muret Eesti teatrites toimuv. Pärast väsivatavid treeninguid oleme sageli otsustanud õlu ja sauna asemel teatri kasuks. Kahjuks on viimasel ajal selles vallas meid tabanud vaid pettumused ning tunneme, et meie ootusi on petetud. Oleme korduvalt vaadanud teatrisaalis nõutute nägudega üksteise otsa ning küsinud: kas see ongi kunst, vaimsalt rikastav, kurbi lohutav, mõtlemapanev ja nutikas, miski, mida meie ei oska?

Leiame, et teatrid on kaotanud oma näo ja jõu ning suurimad teatrietendused ei sünni enam meie vabariigi lavadel, vaid staadionitel ning muruväljakutel. Oleme veendunud, et vaid seal näeme me veel mängukirge ning triblamiisokusi.

Seetõttu nõuame meie, Eesti jalgpallurid, et tuleb lõpetada ebanormaalne olukord teatriliiidus, vabastada ametist ministeeriumi teatrinõunik, kehtestada range kvaliteedikontroll teatrite kunstiliste juhtide tegevuse üle ning õigust vilistada saalis, kui meid alahinnatakse.

Teater NO93, Sakala 3, Tallinn
www.no99.ee

